

GEVORDERDEPROGRAM-AFRIKAANS

Tyd: 3 uur

300 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 4 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
2. Lees al die vroe noukeurig deur.
3. Beantwoord AL die vroe in hierdie vraestel.

Vraag 1:   Tekste wat jy bestudeer het uit TWEE van die volgende genres:
  - Prosa
  - Drama
  - FilmVraag 2:   TWEE digtydperke uit die Afrikaanse Poësie
Vraag 3:   Filosofiese besinning oor jou eie leesgeskiedenis
4. Nommer jou antwoorde presies soos die vroe genommer is.
5. Begin elke antwoord op 'n nuwe bladsy.
6. Elke antwoord moet die vorm aanneem van 'n eksak beredeneerde en deeglik gestaafde opstel. Daar is geen voorgeskrewe lengte vir die opstelle nie, slegs 'n verwagting dat jy akkuraat en met insig redeneer oor die tekste wat jy gelees het en dat jy poog om jou eie stem en sienswyse in jou opstelle na vore te bring.
7. Let asseblief daarop dat die gehalte van jou skryfstyl, die struktuur van jou argument, en die **vaardigheid en juistheid van jou gebruik van aanhalings (sowel as direkte verwysings na tekste)** in aanmerking geneem word wanneer jou antwoorde beoordeel word.
8. Korrekte spelling, taalgebruik, en gepaste register, sowel as leesbaarheid, sal in jou guns tel.
9. Alhoewel hierdie eksamen 'n individuele reaksie van die kandidaat verwag, word analitiese skryfstukke vereis deur die gebruik van korrekte literêre terminologie, en nie bloot uitdrukings van die kandidaat as leser se entoesiasme nie!

VRAAG 1

Skenk aandag aan die tema, "Die waarheid neem 'n duisend vorme aan", by die beantwoording van hierdie vraag.

Hierdie vraag vereis dat jy noukeurig verwys na TWEE tekste vanuit elk van die TWEE genres (prosa, drama, film) wat jy bestudeer het: dit is altesaam **vier** tekste. (Jy **mag** na meer as twee tekste uit elk van jou gekose twee genres verwys.) Lees die volgende aanhaling noukeurig en reageer daarop volgens die opdrag.

Lees, nie om te weerspreek en te opponeer nie, ook nie om te glo en as vanselfsprekend te aanvaar nie en nie om ligte geselsies aan te knoop nie, maar om te weeg en te heroorweeg, te bedink, jouself te verryk.

(Francis Bacon: vertaal uit Engels)

Beredeneer en evalueer **hoe** en **in watter mate** die verhale, prosa/drama/film, wat jy bestudeer het, jou oor die lewe self laat dink het, en laat wonder het watter rol jy in daardie lewe kan vervul.

Versterk en verdiep jou argument deur ook te verwys na genre-kenmerke van prosa, drama/film in jou bespreking.

[100]

VRAAG 2 POËSIE

Hierdie vraag vereis dat jy na die volgende ongesiene gedig as 'n vertrekpunt sal verwys, EN ook na minstens DRIE gedigte vanuit ELK van TWEE digtydperke wat jy bestudeer het: Dit is **altesaam 6 gedigte**.

hoe

hoe moet ek praat
wat moet ek sê
hoe kan ek praat
in hierdie vierkantige kamer
dat die wêreld kan hoor
hoe kan ek die waarheid oopvlek
voor mense wat dit so haat
wat my daarvoor sal haat
hoe kan ek praat
my saak stel duidelik vir almal
wat moet ek sê
om ministers en senatore te behaag
moet ek leuens vertel oor myself
hoe kan ek
hoe?

(Matthews Phosa)

In 'n opstel interpreteer en gebruik die aard en funksie van poësie wat Phosa hier beskryf om ook jou SES gedigte uit TWEE tydperke te interpreteer en ondersoek vir daardie woorde en gedagtes wat in gedigte opgesluit is waarmee die digter openlik die waarheid kan verkondig en die leser kan help om ook sigself te ondersoek en ander te verstaan.

- Let op die positiewe effek en funksies van gedigte, maar bedink ook die moontlikheid van ander waarhede en pynlike betekenis waarvan gedigte hul lesers kan bewus maak.
- Gebruik die gedig hierbo as 'n vertrekpunt vir jou bespreking. Jy mag op kritiese wyse omgaan met die idees wat in die gedig uitgedruk word.
- Maak seker dat jy verwys na struktuur, beeldspraak, sowel as ander poëtiese elemente in jou bespreking van die gedigte, waar van toepassing.

[100]

VRAAG 3

Wanneer jy hierdie vraag beantwoord, moet jy direk verwys na VIER beduidende fiktiewe werke (vier romans of drie romans en 'n bundel kortverhale) wat jy **onafhanklik gelees en bedink** het vir hierdie eksamen. Bestudeer die volgende aanhaling en reageer daarop volgens opdrag.

Daar word geredeneer dat 'n mens 'n skrywer vanuit drie hoeke kan beoordeel: as 'n storieverteller, as 'n onderwyser, as 'n towenaar:

*As **storieverteller** word dit vir ons moontlik om na ander wêreldes en tydperke te reis.*

*As **onderwyser** verwerf ons inligting en kan ons ook verhelderend met morele lesse en politieke standpunte omgaan.*

*As **towenaar** wend die skrywer die goëlkragte van styl, beelde en patrone in sy/haar werk op so 'n manier aan dat die leser deur woorde betower word.*

In die werk van 'n werklike groot skrywer versmelt hierdie drie aspekte.

(Willie Burger)

[Verkry uit: 'Die wêreld van die storie', 2018]

Gebruik hierdie aanhaling as vertrekpunt om die aard en effek van die vier fiktiewe werke wat jy gelees het te beredeneer. Maak gerus ook die opdrag op jouself van toepassing.

Verwys na die sub-genres van jou gekose werke, asook na temas en literêre tegnieke.

[100]

Totaal: 300 punte